

Sesida dal

19 d'avust 2025

Communitgà ils

20 d'avust 2025

Protocol nr.

598/2025

Ovras electricas Glion SA

Sanaziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs tar la serra d'accumulaziun

Tavanasa

Approvaziun dal project

I. Situaziun da partenza

1. Las **Ovras electricas Glion SA (OEG)** possedan e mainan l'ovra electrica Tavanasa sin il territori da la vischnanca da Breil. L'agid d'ascensiun actual per ils peschs tar la serra d'accumulaziun Tavanasa da las Ovras electricas Glion SA sto vegnir sanà, ed in agid da descensiun per ils peschs manca. Cun il conclus da la Regenza dals 9 da favrer 2016 (protocol nr. 105/2016) è perquai vegnida ordinada la sanaziun da la libra migraziun dals peschs tar la tschiffada d'aua Tavanasa (stgalim d'ovra electrica Tavanasa – Glion). Las OEG èn vegnidas obligadas d'inoltrar fin ils 31 da december 2018 in project da construcziun correspondent e da realisar quel fin ils 31 da december 2020.
2. Pervia dal recurs da la Fundaziun da la Greina dals 10 da mars 2016 a l'anteriura Dretgira administrativa dal chantun Grischun (oz: Dretgira superioriura) n'han las OEG betg pudì observar ils termins per l'inoltraziun dal project cun studis da variantas resp. per la realisaziun consecutiva. Cun ses conclus dals 18 da zercladur 2019 (prot. nr. 443/2019) ha la Regenza adattà ils termins. Il project da construcziun (dossier da permissiun) per sanar l'agid d'ascensiun per ils peschs ha da nov stuì vegnir inoltrà fin ils 31 da december 2022 ed esser realisà (terminaziun da las lavurs da construcziun) il pli tard 24 mais, suenter che l'Uffizi federal d'ambient (UFAM) ha garantì l'indemnisaziun.

3. Ils 23 da december 2022 han las OEG, represchentadas tras la Axpo Power SA, Hydroenergie & Biomasse, inoltrà il dossier da permissiun concernent la sanaziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs. Cun la brev dals 31 da schaner 2025 han las OEG dumandà da prolungar per in mez onn il termin per realisar il project da construcziun.
4. L'approvaziun dal project qua avant maun pertutga exclusivamain l'agid d'ascensiun per ils peschs tar la serra d'accumulaziun Tavanasa. En il fratemp han las OEG inoltrà al Departament d'infrastructura, energia e mobilitad (DIEM) er ina dumonda per realisar l'agid da descensiun per ils peschs, quai sco project parzial independent. Quel vegn tractà en ina procedura separada.

II. Exposiziun publica

1. La dumonda d'approvaziun dal project ed ils documents appartegnents èn vegnids exponids publicamain dals 10 da favrer 2023 fin ils 14 da mars 2023 en la vischnanca da Breil sco er tar il chantun. L'exposiziun publica è vegnida publitgada en il Fegl uffizial chantunal ed en la vischnanca en la moda ch'è usitada là.
2. Durant l'exposiziun n'èn vegnidas inoltradas naginas protestas.

III. Posiziuns

1. En il rom da la procedura da consultaziun han ils suandants uffizis chantunals e las suandantas instituziuns inoltrà lur posiziuns:
  - Uffizi da guaud e privels da la natira (UGP), 3 da favrer 2023;
  - Uffizi per industria, mastergn e lavur (UCIML), 9 da favrer 2023;
  - Uffizi per il svilup dal territori (UST), 10 da favrer 2023;
  - Assicuranza d'edifizis dal Grischun (GVG), 14 da favrer 2023;

- Uffizi da chatscha e pestga (UCP), 16 da mars 2023 e 19 da matg 2025;
  - Uffizi da construcziun bassa (UCB), 21 da mars 2023;
  - Uffizi per la natira e l'ambient (UNA), 12 da matg 2023;
  - Uffizi d'energia e da traffic (UEnTr), 14 da matg 2023.
2. La vischnanca da Breil n'ha betg prendì posiziun davart il project.
  3. L'Uffizi federal d'ambient (UFAM) ha inoltrà sia posiziun ils 13 da december 2024.
  4. Uschenavant che quai è necessari, vegn il cuntegn da la dumonda d'approvaziun dal project, dals documents dal project e da las posiziuns tractà en las consideraziuns qua sutvart.

IV. Consideraziuns

1. Cumpetenzas, procedura, object da la procedura

1.1 Procedura d'approvaziun tenor il dretg da las auas, coordinaziun da las proceduras

La construcziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs tanghescha ils implants idraulics existents (posiziun dal UEnTr dals 14 da matg 2023). Per il project da construcziun vegnan duvradas differentas permissiuns che ston vegnir coordinadas tenor la giurisdicziun dal Tribunal federal (cf. areguard l'obligaziun da coordinaziun er l'art. 25a da la Lescha federala davart la planisaziun dal territori [Lescha davart la planisaziun dal territori, LPT; CS 700]). Il project da construcziun vegn perquai giuditgà en il rom d'ina procedura d'approvaziun tenor il dretg da las auas confirm als art. 57 ss. da la Lescha davart il dretg da las auas dal chantun Grischun (LDAG; DG 810.100). En il rom da l'approvaziun dal project decida la Regenza davart tut las permissiuns ch'èn necessarias per realisar il project (cf. art. 58 al. 1 LDAG).

1.2 Examinaziun ecologica

Avant ch'ina autoritad decida davart la planisaziun, la construcziun u la midada da stabiliments, examinescha ella uschè baud sco pussaivel lur cumpatibilitad ecologica. A l'examinaziun ecologica formala en il senn da l'art. 10a da la Lescha federala davart la protecziun da l'ambient (Lescha davart la protecziun da l'ambient, LPAmb; CS 814.01) èn suttamessas ovras d'accumulaziun, ovras d'aua currenta sco er ovras d'accumulaziun a pompa cun ina prestaziun installada da passa 3 megawatts (MW), quai tenor la cifra 21.3 da l'aggiunta da l'Ordinaziun davart l'examinaziun ecologica (OEE; CS 814.011).

La construcziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs na pertutga betg transfurmaziuns ed engrondiments d'edifizis u midadas da manaschi d'ina dimensiun substanziala tenor l'art. 2 al. 1 lit. a OEE. Per il project inoltrà na dovri pia nagina examinaziun ecologica. Independentamain da quai ston vegnir observadas las prescripziuns davart la protecziun da l'ambient (cf. er art. 3 e 4 OEE). Pia ston vegnir scleridas las consequenzas per l'ambient e vegnir planisadas measures che permettian d'observar las prescripziuns decisivas (cf. Uffizi federal d'ambient, UVP-Handbuch 2009, modul 2, cifra 1.3). En il rapport tecnic èn descrittas las consequenzas da las lavurs da reparaziun per l'ambient; questas consequenzas èn vegnidas examinadas dals posts chantunals cumpetents. Ils giudicaments inoltrads en il rom da la consultaziun (cf. cifra III.1 qua survar) vegnan tractads pli detagliadamain qua sutvart.

1.3 Exposiziun publica e publicaziun

L'obligaziun d'exposiziun e da publicaziun tenor l'art. 57 al. 1 en cumbinaziun cun l'art. 53 al. 1 e 2 LDAG è ademplida (cf. cifra II.1 qua survar).

1.4 Termins da realisaziun

L'ordinaziun da sanaziun dals 18 da zercladur 2019 (prot. nr. 443/2019) prevesa ch'il project da construcziun (terminaziun da las lavurs da construcziun) vegnia realisà entaifer 24 mais, suenter ch'il UFAM ha garantì l'indemnisaziun. Cun la brev dals 31 da schaner 2025 dumondan las OEG ina prolungaziun per 1 onn. Ellas fan valair, ch'i dovria, suenter la garanzia dal UFAM, anc plirs pass fin al cumenzament da las lavurs da construcziun (submitziun, projectaziun finala, dumonda da credit al cussegl d'administraziun), uschia ch'i na saja

betg pussaivel da terminar las lavurs da construcziun entaifer ils 24 mais suenter la garanzia dal UFAM. En la dumonda dal project dals 23 da december 2022 sco er en la brev dals 31 da schaner 2025 han las OEG preschentà las fasas che mancan anc fin al cumenzament da las lavurs da construcziun. Tenor il UCP (posiziun dals 19 da matg 2025) è la dumonda da las OEG giustifitgada en vista al program da termins preschentà, perquai ch'i dovra anc pliras fasas fin al cumenzament da las lavurs da construcziun e pervia da las dependenzas temporalas. El propona perquai da restar mo tar il termin da realisaziun che sa referescha al cumenzament da las lavurs da construcziun, il qual è francà en l'ordinaziun da sanaziun.

La Regenza è cumpetenta per l'ordinaziun da sanaziuns concernent l'accessibilitad dals peschs ed uschia er per ina prolungaziun respectiva dal termin (art. 20 da la Lescha chantunala da pestga [LCP; DG 760.100]). Tenor ella èn las circumstanzas dal cumenzament resp. da la terminaziun da las lavurs da construcziun – che las OEG han preschentà en la dumonda dal project dals 23 da december 2022 ed en la dumonda dals 31 da schaner 2025 – chapai-vlas e correspundan al giudicament dal UCP. Pervia dal grond dumber da pass da lavur che ston anc vegnir realisads fin al cumenzament da las lavurs da construcziun, che dastga vegnir preni per mauns pir suenter la garanzia dal UFAM, pari dad esser pauc probabel, che las OEG possian er terminar las lavurs da construcziun entaifer 24 mais suenter la garanzia dal UFAM. Er sin basa da las experientschas areguard ils progress da las lavurs da construcziun tar sanaziuns da l'accessibilitad dals peschs dal gener qua avant maun, èsi plitost da far quint cun ulteriuras prolungaziuns dals termins, quai che n'è tranter auter betg giavischabel per motivs da l'economia da process. En il senn da la commensurabilitad èsi perquai giustifitgà da restar tar il termin dal cumenzament da las lavurs da construcziun. Percunter na duai la terminaziun da las lavurs da construcziun betg vegnir liada ad in termin. Sin questa moda e maniera pon ins tegnair quint tant dals basegns da las OEG da pudair esser pli flexibel tar la realisaziun dal project da construcziun sco er da l'interess public d'observar ils termins da sanaziun ch'eran vegnids fixads ina giada (conclus da la Regenza, prot. nr. 443/2019). Perquai ch'ils custs (finanziaziun a 100 pertschient sur il chanal da promoziun per la sanaziun da la forza idraulica) vegnan indemnissads pir, cura che las prestaziuns èn avant maun, na pon

ins betg partir dal fatg, che las OEG han in interess da retardar aposta il decurs da las lavurs da construcziun. Qua tras vegnan las OEG plinavant incumbensas da far avanzar en moda effizienta la sanaziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs en vista a la terminaziun da las lavurs da construcziun.

Per quests motivs reponderescha la Regenza il termin da sanaziun dals 18 da zercladur 2019 (prot. nr. 443/2019). Il nov termin da realisaziun per l'agid d'ascensiun per ils peschs – tenor il qual las lavurs da construcziun ston cumenzar entaifer 24 mais suenter la garanzia dal UFAM, senza però fixar in termin per la terminaziun da las lavurs da construcziun – sto vegnir integrà en il conclus (art. 25 al. 1 da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa [LGA; DG 370.100]).

2. Giudicament e cundiziuns tenor il dretg da las auas

Sco meglra varianta per la nova ascensiun per ils peschs Tavanasa è vegnì determinà in passadi cun avertura verticala tenor il pli nov stadi da la tecnica, incl. access, e quai da la vart dretga dal flum. L'agid d'ascensiun existent per ils peschs vegn pia remplazzà en il medem lieu. Tenor la posiziun dal UEnTr dals 14 da matg 2023 na vegnan ils puncts centrals dal dretg da las auas betg tangads tras las mesiras planisadas tar la serra d'accumulaziun Tavanasa. Las lavurs planisadas vegnissan fatgas en il rom da la concessiun existenta che restia tala e quala. Ord vista dal dretg da las auas possian ins perquai approvar il project proponì per sanar l'agid d'ascensiun per ils peschs tar la serra d'accumulaziun Tavanasa.

3. Permissiuns e cundiziuns tenor il dretg da l'ambient

3.1 Pestga

3.1.1 Sche intervenziuns en las auas tangheschan ils interess da la pestga, dovran ellas ina permissiun tenor il dretg da pestga, quai conform a l'art. 8 al. 1 e 3 da la Lescha federala davart la pestga (LFP; CS 923.0) en cumbinaziun cun l'art. 19 al. 1 da la Lescha chantunala da pestga (LCP; DG 760.100).

Tenor la posiziun dal UCP dals 16 da mars 2023 tegna il passadi cun avertura, che duai vegnir realisà, quint da las pretensiuns envers l'accessibilità

dals peschs dal flum siadora, e quai dals peschs che vegnan avant en quest lieu (litgiva d'auai, rambot), sco er dals peschs che percurran quest trajet (en spezial la litgiva da lai). Las mesiras da protecziun planisadas per evitar resp. reducir il meglier pussaivel las influenzas nuschaivlas sin la fauna aquatica sajan cunvegnetas. La permissiun tenor il dretg da pestga conform a l'art. 8 LFP possia pia vegnir concedida sut cundiziuns.

La Regenza na vesa nagins indizis per divergiar da la valitaziun da l'autorità spezialisada. Las cundiziuns pretendidas ston vegnir integradas en il conclus.

- 3.1.2 En sia posiziun dals 13 da december 2024 approvescha il UFAM il project da construcziun resguardond tschertas propostas. La varianta da sanaziun proponida vegn giuditgada sco adeguata e commensurada.

Plinavant vegni recumandà da desister d'installar in batschigl da dumbrar peschs e da realisar la dumbraziun dals peschs cun agid d'ina nassa (ev. d'ina rait cun ina prolungaziun movibla) che correspunda a l'intent e ch'è posiziunà en il pli aut lieu da l'agid d'ascensiun per ils peschs. Supplementarmain pon vegnir applitgadas metodos da video per far in monitoring dals peschs.

La Regenza prenda enconuschienscha dal giudicament dal UFAM sco autorità spezialisada. Las cundiziuns pretendidas ston vegnir integradas en il conclus.

3.2 Gaud

Tenor la posiziun dal UFAM dals 3 da favrer 2023 pertutga il project da construcziun areal da gaud e na po – pervia da la dimensiun da la surfatscha da gaud utilisada – betg vegnir classifitgà sco edificii pitschen betg forestal. I dovria perquai ina runcada temporara da 1268 m². L'interess public per sanar l'agid d'ascensiun per ils peschs predomineschia en quest cas l'interess da mantegnair il gaud. Perquai ch'i sa tractia d'in implant existent, saja il project dependent dal lieu. La cumpensaziun per la runcada temporara vegnia fatga sco cumpensaziun reala en il medem lieu.

La Regenza na vesa nagins indizis per divergiar da la valitaziun da l'autorità spezialisada. Las cundiziuns pretendidas ston vegnir integradas en il conclus.

3.3 Privels da la natira

Tenor il plan da zonas liant per la proprietaria sa chatta il project da construcziun – pervia dal privel da l'aua – en la zona da privel 1.

4. Ulteriuras permissiuns e cundiziuns

Ils posts spezialisads ch'èn vegnids envidads da prender posiziun, han da princip ina tenuta positiva envers il project. Tenor lur giudicament po il project vegnir approvà. Els pretendan dentant d'integrar cundiziuns e premissas supplementaras en la decisiun d'approvaziun. La Regenza na vesa nagins indizis per divergiar da las valitaziuns da las autoritads spezialisadas. Las permissiuns decisivas ston vegnir concedidas e las cundiziuns pretendidas èn d'integrar en il conclus.

5. Custs da procedura, taxas

Il chantun è autorisà d'adossar al concessiunari ils custs che resultan en spezial per tractar las dumondas e per exequir las funcziuns da surveglianza (art. 32 al. 1 LDAG). Ils custs da 3000 francs ch'èn resultads al chantun tras la dumonda d'approvaziun qua avant maun, ston pia vegnir adossads a las Ovras electricas Glion SA.

V. Conclus

Suenter avoir examinà la dumonda d'approvaziun dal project dals 23 da december 2022, suenter avoir prendì invista dals documents decisivs, sa basond sin l'art. 58 al. 1 da la Lescha davart il dretg da las auas dal chantun Grischun (LDAG; DG 810.100) sco er sin las disposiziuns da la legislaziun speziala respectiva, sin fundament da las consideraziuns qua survast e sin proposta dal Departament d'infrastructura, energia e mobilitad

concluda la Regenza:

1. Approvaziun dal project

1.1 Il project tenor la dumonda dals 23 da december 2022 concernent la sanaziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs tar la serra d'accumulaziun Tavanasa, ovra electrica Tavanasa, vegn approvà cun las cundiziuns e premissas qua sutvart. Las permissiuns ch'èn necessarias per realisar il project, vegnan concedidas a las Ovas electricas Glion SA tenor las disposiziuns qua sutvart.

1.2 Termins da realisaziun

Ils termins ordinads cun il conclus da la Regenza dals 18 da zercladur 2019 (prot. nr. 443/2019) per sanar la serra d'accumulaziun Tavanasa en il Rain Anterur concernent l'agid d'ascensiun per ils peschs vegnan fixads da nov sco suonda:

Il project da construcziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs (cumenzament da las lavurs da construcziun) sto vegnir realisà il pli tard 24 mais, suenter che l'Uffizi federal d'ambient (UFAM) ha garantì l'indemnisaziun.

1.3 Ils suandants documents valan sco part integrala da l'approvaziun qua avant maun:

- Tschiffada d'aua Tavanasa, sanaziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs, dumonda da construcziun, rapport tecnic dals 23 da december 2022
- Plan nr. AXHKWI000004, tschiffada d'aua Tavanasa, sanaziun da l'accessi-
bladad dals peschs, agid d'ascensiun per ils peschs, plan da survista, 1:500
dals 23 da december 2022
- Plan nr. AXHKWI000005, tschiffada d'aua Tavanasa, sanaziun da l'accessi-
bladad dals peschs, agid d'ascensiun per ils peschs, situaziun, 1:100 dals 23
da december 2022
- Plan nr. AXHKWI000006, tschiffada d'aua Tavanasa, sanaziun da l'accessi-
bladad dals peschs, agid d'ascensiun per ils peschs, tagls e detagls, 1:100 /
1:50 dals 23 da december 2022
- Dumonda da runcar dals 20 da schaner 2023

2. Cundiziuns tenor il dretg da las auas

- 2.1 Las Ovas electricas Glion SA ston mintgamai annunziar en scrit al Departament d'infrastructura, energia e mobilitad il cumenzament e la finiziun da las lavurs da construcziun sco er la data che l'implant modifitgà vegn mess en funcziun.
- 2.2 Ils implants da l'ovra electrica ston vegnir collaudads entaifer 1 onn suenter la finiziun da las lavurs da construcziun. Il pli tard 6 mais suenter la finiziun da las lavurs da construcziun ston las Ovas electricas Glion SA avair generà ils documents ed ils plans dal stabiliment realisà ch'èn necessariis per la collaudaziun. Ils documents ed ils plans ston vegnir inoltrads a l'Uffizi d'energia e da traffic, e quai l'emprim sin via electronica e – suenter la collaudaziun – en quatter exemplars sin palpiri.

3. Permissiuns e cundiziuns tenor il dretg da l'ambient

- 3.1 Las mesiras cuntegnidas en il project per garantir che l'ambient vegnia schanegià uschè bain sco pussaivel, sco er las mesiras da protecziun e da restabiliment ston vegnir realisadas. Ellas ston vegnir cumplettadas cun las mesiras menziunadas en las cifras qua sutvart.
- 3.2 Permissiuns e cundiziuns tenor il dretg da la protecziun da las auas sco er tenor il dretg da pestga
- 3.2.1 La permissiun tenor l'art. 8 da la Lescha federala davart la pestga (LFP; CS 923.0) per las intervenziuns tecnicas che resultan tras la renovaziun da l'agid d'ascensiun per ils peschs vegn concedida sut las suandantas cundiziuns:
- Il survegliader da pestga chantunal cumpetent (Roland Tomaschett, 079 430 69 28) sto vegnir orientà uschè baud sco pussaivel, però almain 10 dis da lavur ordavant, davart il mument da l'intervenziun (cumenzament da las lavurs en il sector bletsch dal flum, retegnida d'aua). Sias ordinaziuns concernent la pestga ston vegnir observadas strictamain.
  - Il survegliader da pestga chantunal cumpetent decida, sch'i ston vegnir pestgads ordavant tut ils peschs ord ils trajects d'aua periclitads u sch'i

dovra ulteriuras mesiras da pestga (p.ex. retegnida d'aua). Ils custs che resultan van a quint dals titulars da la permissiun.

- Tut las intervenziuns en l'aua da surfatscha ston vegnir fatgas cun agid da la metoda da construcziun a sitg (retegnida d'aua). Turblaments da l'aua ston vegnir limitads ad in minimum absolut.
- La moda e maniera da las lavurs da betun en il sector da las auas sto vegnir fixada ordavant cun il survegliader da pestga chantunal cumpetent.
- Cun exequir las lavurs da construcziun stoi vegnir guardà, che naginas substanzas nuschaivlas, sco ieli, benzin, aua da betun e.u.v., n'arrivian en las auas. Per l'aua persa dal plazzal vala da princip la recumandaziun nr. 431 «Entwässerung von Baustellen» da la SIA.
- Las maschinas ston vegnir tancadas, nettegiadas e reparadas ordaifer las auas sin ina piazza adattada. Ordaifer las uras da lavur ston tut las maschinas da construcziun vegnir deponidas ordaifer il letg dal flum sin ina piazza cun cuvrada dira.
- Per las lavurs en las auas ston sche pussaivel adina vegnir duvrads chavaterras movibels.
- Il curs dal flum na dastga betg vegnir restrenschi u midà tras l'intervenziun. La concepziun finala dal traject dal flum pertutgà sto avair en mira in restabiliment optimal e, nua che quai è pussaivel, in meglierament dal spazi da viver da la riva e dal flum e sto plinavant garantir la libra mobilitad dals peschs. Per quest intent sto vegnir consultà il survegliader da pestga cumpetent.
- Il survegliader da pestga chantunal cumpetent sto vegnir envidà a las sesidas da construcziun regularas sco er a la collaudaziun.
- Tut ils eveniments che pudessan far donn a la qualitat da las auas (auas da surfatscha ed aua sutterrana) ston vegnir annunziads immediatamain a la vischnanca sco er al servetsch da pichet da l'Uffizi per la natira e l'ambient (sur la Centrala d'acziuns, tel. 117/118).
- La titulara da la permissiun sto orientar l'interpresa da construcziun e las personas occupadas sin il plazzal davart il cuntegn da la permissiun e davart las cundiziuns da tala.

3.2.2 La permissiun dal dretg da la protecziun da l'aua sutterrana tenor l'art. 19 al. 2 da la Lescha federala davart la protecziun da las auas (Lescha davart la protecziun da las auas, LPAuas; CS 814.20) en cumbinaziun cun l'art. 32 al. 4 da l'Ordinaziun davart la protecziun da las auas (OPAuas; CS 814.201) per intervenziuns en secturs spezialmain periclitads vegn concedida sut las suandantas cundiziuns:

- Las lavurs da furar e d'injecziun ston vegnir accompagnadas d'ina persuna spezialisada (geologa u geolog).
- Sche las furadas da fixaziun traversan material permeabel u da spelm plain sfendaglias, ston las fixaziuns vegnir munidas cun in chaltschiel da tessì.
- Ils materials duvrads per realisar las parts da betun che vegnan en contact cun l'aua, ed ils materials utilisads per las lavurs da fixaziun (additivs al betun, cement d'injecziun e.u.v.), na dastgan betg influenzar en moda negativa l'aua sutterrana (resp. auas da surfatscha). I dastgan vegnir duvrads mo products favuraivels a l'ambient.
- Eventualas emplenidas davosvart (material da drenascha) en il sector da la furmaziun aquifera ston vegnir fatgas cun material permeabel, natiral, betg smerdà (nagin material reciclà).
- Durant la construcziun ed il manaschi ston vegnir prendidas tut las mesuras pussaivlas e pretendiblas tenor il stadi da la tecnica per impedir, che l'aua sutterrana e l'aua da surfatscha vegnian smerdadas u periclitadas.
- En il sector da las furadas da fixaziun vala in scumond absolut da svidar liquids.
- La saira e las fins d'emna ston las maschinas da construcziun vegnir paradas ordaifer ils fossals. Las maschinas ed ils apparats ston vegnir tancads ordaifer ils fossals. Las maschinas ed ils vehichels dastgan vegnir nettegiads u reparads mo sin ina piazza protegida.
- Tut ils eveniments che pudessan far donn a la qualidad da l'aua sutterrana ston vegnir annunziads immediatamain a la vischnanca sco er al servetsch da pichet da l'Uffizi per la natira e l'ambient (sur la Centrala d'acziuns, tel. 117/118).

3.2.3 La permissiun per inducir l'aua sutterrana explotada en il prefluent tenor l'art. 7 al. 1 OPAuas po vegnir concedida en il rom da l'approvaziun dal project sut las suandantas cundiziuns:

- Ils termins, cura che la retegnida da l'aua vegn messa en ed ord funcziun, ston vegnir annunziads a l'Uffizi per la natira e l'ambient ed al survegliader da pestga.
- L'aua che resulta tras la sbassada da l'aua sutterrana sto vegnir inducida sur in batschigl da preserenaziun grond avunda. Per pudair realisar eventualas mesiras (temp da reacziun) sto quel avoir in volumen da retenziun suffizient.
- L'aua pumpada sto ademplir da tut temp las cundiziuns d'inducziun tenor la cifra 23 da l'aggiunta 3.3 en cumbinaziun cun la cifra 2 da l'aggiunta 3.2 OPAuas. En spezial ston vegnir observadas las suandantas pretensiuns, avant che inducir l'aua en il prefluent:
  - tut las substanzas en suspensiun: 20 mg/l
  - trasparenza (tenor Snellen): 30 cm
  - pH > 6.5 e < 9
- Suenter l'inducziun da l'aua pumpada sto la qualitat da l'aua dal prefluent ademplir las pretensiuns tenor la cifra 1 da l'aggiunta 2 OPAuas. En il prefluent na dastga resultar – suenter ina vasta maschaida – en spezial:
  - nagina furmaziun da glitta
  - nagin turblament, nagina midada da colur e nagina stgima, exceptà en cas da plievias pli fermas

3.2.4 La permissiun per l'inducziun en il flum u en la chanelisaziun sco er per la sfundrada d'aua persa dal plazzal tenor l'art. 7 al. 1 LPAuas en cumbinaziun cun la cifra 23 da l'aggiunta 3.3 OPAuas po vegnir concedida sut la suandanta cundiziun:

- I sto vegnir elavurà in concept d'allontanament da l'aua che mussa almain ils stabiliments che produceschan aua persa, las quantitats d'aua persa spetgadas, eventuals stabiliments per il tractament preliminar, incl. lur dimensiuns, sco er las sfundradas u las inducziuns previsas. Il concept d'allontanament da l'aua sto vegnir inoltrà – avant il cumenzament da las

lavurs da construcziun – a l'autorità che conceda la permissiun e vegnir tramess vinavant a l'Uffizi per la natira e l'ambient per enconuschientscha.

3.3 Ulteriurs secturs da l'ambient

3.3.1 Evitaziun e dismessa da ruments

La permissiun tenor l'art. 16 al. 1 da l'Ordinaziun davart la prevenziun e l'allontanament da rument (Ordinaziun da ruments, OPAR; CS 814.600) sco er tenor l'art. 39 da la Lescha introductiva tar la Lescha federala davart la protecziun da l'ambient (Lescha chantunala davart la protecziun da l'ambient, LCPAmb; DG 820.100) en cumbinaziun cun l'art. 16 da l'Ordinaziun chantunala davart la protecziun da l'ambient (OCPAmb; DG 820.110) vegn concedida sut la suandanta cundiziun:

- Las Ovas electricas Glion SA ston inoltrar a l'Uffizi per la natira e l'ambient – avant il cumenzament da las lavurs da construcziun – il concept da dismessa definitiv en furma d'ina decleranza da dismessa per ruments da construcziun (www.anu.gr.ch/bauabfaelle).

3.3.2 Neobiotas

Il terren allontanà ch'è engrevgià cun organissemes exotics invasivs, sto vegnir tractà u dismiss al lieu da prelevaziun uschia, ch'ina ulteriura derasaziun da quests organissemes è esclusa (art. 15 al. 3 ed aggiunta 2 da l'Ordinaziun davart l'utilisaziun d'organissemes en l'ambient [Ordinaziun davart la libra emissiun en l'ambient, OLEAmb; CS 814.911]). I valan las suandantas cundiziuns:

- Per fixar las mesiras necessarias respectivas è la patruna da construcziun obligada d'organisar – avant il cumenzament da las lavurs d'applaniment e da stgavament – ina inspecziun al lieu cun la persuna da contact communal respectiva per neofitas invasivas (PCNI; Breil: Marc Bundi, 079 610 54 02, m.bundi@breil.ch), cun la direcziun da construcziun locala e/u cun l'interpresa incumbensada cun las lavurs da stgavament. Las disposiziuns da la PCNI concernent il tractament da terren contaminà ston vegnir observadas. Sch'i na vegn chattada nagina enclegientscha areguard il tractament dal material contaminà, decida l'autorità communal da construcziun suenter avair consultà l'Uffizi per la natira e l'ambient.

- Fin ch'ina vegetaziun confurma al lieu è s'establida per lung da las vias da traffic, garantescha la patruna da construcziun, che naginas neofitas invasivas na sa domicilieschian sin il stabiliment. Ils fegls d'infurmaziun necessaris pon vegnir consultads sin la pagina d'internet da la Conferenza dals servetschs da l'ambient da la Svizra.

3.3.3 Canera

Per reducir las emissiuns da canera ston las lavurs da construcziun vegnir fatgas – applitgond las mesiras da prevenziun usitadas – en il senn d'ina buna pratica sin il plazzal (princip da prevenziun tenor l'art. 11 al. 2 da la Lescha federala davart la protecziun da l'ambient [Lescha davart la protecziun da l'ambient, LPAmb; CS 814.01] e chap. 1.4 da la Directiva davart la canera dals plazzals).

3.3.4 Protecziun da l'aria

Sin basa da la cifra 88 da l'aggiunta 2 da l'Ordinaziun davart la protecziun da l'aria (OPAria; CS 814.318.142.1) e sin fundament da la Directiva davart la protecziun da l'aria sin plazzals (BauRLL, BAFU, 2016) ston vegnir realisadas – tenor il stgalim da mesiras B – las mesiras fundamentalas (buna pratica sin il plazzal) sco er las mesiras supplementaras (mesiras specificas) sin il plazzal. Las mesiras respectivas ston vegnir formuladas concretamain ed er integradas en las «disposiziuns spezialas» ed en la «glista da prestaziuns» da la publicaziun.

3.3.5 Gaud

La permissiun excepziunala per runcadas tenor l'art. 5 al. 2 da la Lescha federala davart il gaud (Lescha dal gaud, LG; CS 921.0) vegn concedida sut las suandantas cundiziuns:

- Il gaud dastga vegnir runcà mo sin basa d'ina designaziun da la surfatscha tras l'Uffizi forestal, e mo bostgs marcads dastgan vegnir tagliads.
- Las lavurs da runcada e da construcziun ston vegnir realisadas cun schanegiar il meglier pussaivel il gaud ordaifer la surfatscha da runcada. Igl è scumandà da construir baraccas da construcziun u da deponer maschinas da construcziun e material da tut gener en il gaud.

- Las lavurs da runcada e da restabiliment sco er las prestaziuns da compensaziun ston vegnir exequidas sut la surveglianza e tenor las directivas da l'inschigner forestal regional responsabel. Suententer che las lavurs da construcziun èn terminadas, sto il servetsch forestal vegnir envidà da collaudar ils guauds respectivs.
- Igl è scumandà da runcar, fin ch'ina decisiun legalmain valaivla è avant maun en il rom da la procedura directiva.
- La permissiun da runcar sto vegnir limitada sin ils 31 da december 2030.
- La surfatscha da runcada temporara da 1268 m² sto vegnir restabilida da la petenta suenter la terminaziun da las lavurs da construcziun fin il pli tard ils 31 da december 2030 ed i ston vegnir emplantadas spezias da plantas e chaglias tenor las indicaziuns dal servetsch forestal cumpetent.
- Per garantir las mesiras da compensaziun pretendidas tenor lescha ston las Ovras electricas Glion SA pajar per quest intent entaifer in termin da 30 dis l'import da 5 francs per m², q.v.d. 6340 francs, cun la remartga «deposit forestal» sin in conto da spargn resp. sin in conto bloccà da la Banca Chantunala Grischuna, che vegn avert per quest intent sut il num da las Ovras electricas Glion SA.

3.3.6 Chatscha

Per proteger las spezias d'utschels che gnivan sin bostgs ston las intervenziuns da runcada vegnir fatgas fin mez avrigl ed en mintga cas avant che la feglia chatscha. Sch'il spazi da temp admess na pudess betg vegnir observà pervia da la situaziun che sa preschenta al lieu, sto quai vegnir demussà a l'Uffizi da chatscha e pestga en moda plausibla avant la realisaziun da las lavurs. En quest cas sto l'Uffizi da chatscha e pestga (schef districtual dals guardiaselvaschina Ueli Jörimann, 079 204 90 08) determinar al lieu, co che las lavurs pon vegnir exequidas ordaifer il spazi da temp numnà, senza influenzer en moda negativa las pretensiuns da protecziun dal dretg da chatscha e da pestga (gnivaziuns d'utschels).

4. Cundiziuns da l'Uffizi federal d'ambient (UFAM)

- Durant ca. 50 dis per onn surpasa l'aua il rempar. Per che la localisaziun da l'agid d'ascensiun tras ils peschs na vegnia betg influenzada en moda

negativa en cas da deflussiuns pli grondas che Q_{30} , sto la serra d'accumulaziun vegnir reglada uschia (sche quai n'è betg gia il cas), ch'i na dat betg in augment bler pli different tar las serras d'accumulaziun vischinas e ch'i na resultan uschia – tras quai che l'aua surpassa il rempar – nagins currents turnants disfavuraivels en il sector da l'entrada.

- Il rapport tecnic tar la dumonda da construcziun per l'agid d'ascensiun per ils peschs menziunescha in chanal che attira ils peschs, ed ina colliaziun cun il letg dal flum natiral vers engiu. Per realisar la concepziun da quest chanal e da la colliaziun sto vegnir consultada ina persuna specialisada. Uschia duai esser pussaivel da garantir l'access a l'agid d'ascensiun per quels peschs che vulan ascender sco er las pretensiuns relevantas per la litgiva da lai, ch'è il pesch da referenza.

5. Permissiun tenor il dretg da la planisaziun dal territori

Per il project planisà vegn concedida la permissiun excepziunala tenor il dretg da la planisaziun dal territori per edificis e stabiliments ordaifer la zona da construcziun tenor l'art. 24 da la Lescha federala davart la planisaziun dal territori (Lescha davart la planisaziun dal territori, LPT; CS 700).

6. Permissiun concernent las construcziuns idraulicas

La permissiun concernent las construcziuns idraulicas tenor l'art. 22 da la Lescha davart la correcziun dals curs d'aua en il chantun Grischun (Lescha davart la correcziun dals curs d'aua, LCCA; DG 807.700) vegn concedida.

7. Traffic betg motorisà

Durant la fasa da construcziun stoi vegnir garantì, che las vias dal traffic betg motorisà pertutgadas sajan transiblas da tut temp senza privel. Sche quai n'è betg pussaivel, ston sviaments adattads vegnir endrizzads e signalisads lunsch enturn. Quai vala er durant quellas fasas dal project, ch'ins sto far quint cun bler traffic dal plazzal. Per ina cussegliaziun concernent la signalisaziun da sviaments stat l'Uniun Sendas grischunas a disposiziun.

8. Cundiziuns concernent la segirezza al plaz da lavur e la protecziun da la sanadad

Ils plans vegnan approvads tenor l'art. 7 da la Lescha federala davart la lavur en l'industria, en il mastergn ed en il commerzi (Lescha da lavur, LL; CS 822.11) sco er tenor l'art. 5 da la Lescha introductiva tar la Lescha da lavur e tar la prevenziun d'accidents tenor la Lescha davart l'assicuranza d'accidents (DG 530.100) sut las suandantas cundiziuns:

A) Chaussas generalas

L'ordinaziun da mesiras da la segirezza a la lavur e da la protecziun da la sanadad che vegnan renconuschidas posteriuramain, resta resalvada.

B) Protecziun da la sanadad e segirezza al plaz da lavur

1. Chaussas generalas

Tenor l'art. 6 LL e tenor l'art. 2 da l'Ordinaziun 3 tar la Lescha da lavur (OLL 3, Protecziun da la sanadad; CS 822.113) sco er tenor l'art. 82 da la Lescha federala davart l'assicuranza d'accidents (LAA; CS 832.20) è il patrun da lavur obligà da prender tut las mesiras ch'èn necessarias tenor l'experiencescha, ch'èn applitgabras tenor il stadi da la tecnica e ch'èn adattadas a las relaziuns dal manaschi, per proteger la sanadad fisica e psichica da las lavurantas e dals lavurants sco er per impedir accidents da lavur e malsognas da lavur.

En spezial sto il patrun da lavur concepir ils indrizs da manaschi e l'andament da las lavurs uschia, che periclitaziuns da la sanadad e strapatschs da las lavurantas e dals lavurants vegnan sche pussaivel evitads. Concernent las mesiras per proteger la sanadad e per impedir accidents da lavur e malsognas da lavur sto il patrun da lavur tschertgar la collavuraziun cun las lavurantas ed ils lavurants.

2. Spundas / stgalas

- En cas da maschinas e da stabiliments ston ils urs da crudada dals access fixs, dals podests e.u.v. vegnir equipads cun spundas ch'èn almain 1,10 m autas, cun glistas sin l'autozza da la schanuglia sco

er cun glistas sin l'autezza dals pes ch'èn almain 10 cm autas.

Sch'ina stgala ha ina ladezza dad 1,20 m u dapli, ston esser avant maun da tuttas duas varts passamauns.

- Stgalas ora en il liber ston esser elavuradas ord materials ch'èn resistents a l'aura. Ellas ston vegnir concepidas uschia, ch'igl è da tut temp pussaivel dad ir sin ellas (p.ex. cun gradellas, metal tendì). Las spundas da las stgalas ston vegnir equipadas cun glistas sin l'autezza da la schanuglia e sin ils plauns-stgala cun glistas sin l'autezza dals pes.

3. Stgalas stablas

- Per la concepziun da stgalas stablas vi da maschinas ed implants vegni renvià al factsheet 33045 da la Suva e per las ulteriuras stgalas stablas al chapitel 315 dal mussavia da la Cumissiun federala da coordinaziun per la segirezza a la piazza da lavur tar l'art. 18 da l'Ordinaziun davart la prevenziun d'accidents e da malsognas da lavur (Ordinaziun davart la prevenziun d'accidents; OPA; CS 832.30).
- Al lieu da sortida da las stgalas stablas ston esser avant maun stangas per sa tegnair ch'èn almain 1 m autas.
- Stgalas stablas ora en il liber ston esser elavuradas ord materials ch'èn resistents a l'aura.

4. Persunas che lavuran sulettas

- Areguard las mesiras per la protecziun da persunas che lavuran sulettas valan las publicaziuns da la Suva 44094 e 67023.

5. Public

- Ils lieus da crudada ch'èn accessibels al public ston esser munids cun protecziuns cunter crudadas da persunas, che correspundan a la norma SIA 358 «Geländer und Brüstungen». Per exempels pratics vegni renvià a la broschura dal Post da consultaziun per la prevenziun d'accidents «Geländer und Brüstungen» (2.003.01) (guardar sut www.bfu.ch).

- Per edifizis novs vegni cusseglià da construir spundas ch'èn 1,1 m autas, empè dad 1,0 m autas sco recumandà fin ussa. La norma-ziun europeica pretenda gia oz en blers secturs spundas cun in'au-tezza dad 1,1 m (p.ex. EN 14122-3).

9. Custs da procedura

Ils custs per tractar questa dumonda, che consistan:

– da la taxa d'examinaziun	fr.	3 000.00
– da las taxas d'emissiun e da communicaziun	fr.	<u>400.00</u>
total	fr.	<u>3 400.00</u>

van a quint da las Ovras electricas Glion SA e ston vegnir pajads entaifer 30 dis suenter la consegna da quest conclus, cun il cedel da pajament agiuntà a l'Administraziun da finanzas dal Grischun, Cuira, sin il conto da posta 70-187-9, e quai sco suonda:

– conto 421001 6110.10 (taxa d'examinaziun UEnTr)	fr.	3 000.00
– conto 421001 1200.100201 (taxas per acts uffizials)	fr.	400.00

10. Exposiziun publica

Quest conclus sto vegnir exponì publicamain cun ils documents respectivs durant 30 dis tar l'Uffizi d'energia e da traffic. L'exposiziun sto vegnir publitga-da en il Fegl uffizial chantunal (art. 59 en cumbinaziun cun l'art. 56 al. 1 e 2 LDAG).

11. Indicaziun dals meds legals

Cunter quest conclus poi vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la commu-nicaziun dal conclus tar la Dretgira superiura dal chantun Grischun, Obere Plessurstrasse 1, 7000 Cuira, e quai a norma da l'art. 49 al. 1 lit. d da la Lescha davart la giurisdicziun administrativa (LGA; DG 370.100) en cumbi-naziun cun l'art. 59 e l'art. 56 al. 3 LDAG. Il recurs sto cuntegnair la pretensiun giuridica, ils fatgs ed ina motivaziun. Ed al recurs ston vegnir agiuntads il con-clus contestà ed eventuels meds da cumprova.

12. Communicaziun

12.1 Cun agiuntar ils documents ch'èn munids cun la remartga d'approvaziun a:

- Ovras electricas Glion SA, c/o Axpo SA, Parkstrasse 23, Chascha postala Axpo, 5401 Baden (posta A Plus)
- Suprastanza communal da Breil, Via Principala 32, 7165 Breil (posta A plus)
- Archiv dal stadi
- Uffizi d'energia e da traffic (per mauns dal cataster da las ovras idraulicas)

12.2 Senza agiuntas a:

- Uffizi federal d'ambient UFAM, partiziun Aua, 3003 Berna
- Uffizi federal d'ambient UFAM, partiziun Gaud, 3003 Berna
- Assicuranza d'edifizis dal Grischun
- Departament d'economia publica e fatgs socials
- Uffizi per industria, mastergn e lavur
- Uffizi per il svilup dal territori
- Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient
- Uffizi per la natira e l'ambient
- Departament da finanzas e vischnancas
- Controlla da finanzas
- Uffizi da construcziun bassa
- Uffizi da guaud e privels da la natira
- Uffizi da chatscha e pestga
- Departament d'infrastructura, energia e mobilitad

En num da la Regenza

Il president:

Marcus Caduff

Il chancelier:

Daniel Spadin